

MOPLAHLAR

Güney Hindistan'da
melez bir müslüman topluluk.

Hindistan'ın güney sahillerinde özellikle Kerala-Malabar bölgesinde yaşayan, Arap tüccarlarıyla yerli kadınların evliliğinden meydana gelmiş müslümanlardır. Malayâlam dilinde "büyük çocuk" veya "anasının çocuğu" anlamını taşıyan **mappila** (Mappilla) kelimesinden türeyen Moplah, aslında Malabar sahillerine çıkarak yerli kadınlarla evlenen yabancıların melez nesli için halk tarafından kullanılan ve saygı ifade eden bir isim olup zamanla sadece bölge müslümanlarını kapsamına almıştır (bk. MALABAR). Moplahlar Malayâlam, Tamil ve Sanskrit dillerinden etkilenmiş, Güney Arabistan kökenli, kendilerine has bir Arapça konuşurlar ve yazılarında bazı küçük değişiklikler içeren Arap alfabesini kullanırlar. Kesin biçimde tesbit edilemeyen sayıları, yaklaşık 25 milyon olan Kerala eyalet nüfusunun % 19,5'ü civarındadır. Halen Moplahlar Kerala'nın dışında Seylan, Birmanya, Malezya (özellikle Malaka), Güney Karnataka, Batı Tamil Nad, Lakdiv adaları, Pakistan ve Körfez ülkelerinde de yaşamaktadır.

Coğrafi yakınlıkları dolayısıyla Araplar'ın İslâm öncesinde yoğun ticarî ilişkiler içerisinde buldukları Güney Hindistan'a müslümanlar, bazı mezar taşlarının kanıtı olduğu üzere hicretin hemen ardından gelmeye başlamışlardır; bu bakımdan Moplahlar'ın ilk Hintli müslümanlar oldukları kabul edilmektedir (*EP²* [İng.], VI, 458). Bilinen ilk kamiler rivayete göre tâbiünden Mâlik b. Dînâr'ın (ö. 131/748) öncülüğünde Kerala'da yapılmıştır (bk. MÂLİK b. DÎNÂR). XIV. yüzyılda Malabar'ı ziyaret eden İbn Battûta bölgenin hemen her yerleşim biriminde Moplahlar'ın yaşadığını söylemektedir. Ancak Moplahlar en güçlü oldukları bu dönemde dahi kendilerine ait bir devlet kuramamış ve bir ara Kannanore'de hüküm süren Ali Raja'nın dışında siyasî başarı gösterememişlerdir. Sömürge döneminde ise Hıristiyanlığı yaymak ve bölgedeki deniz ticaretini ele geçirmek isteyen Portekizliler'in saldırılarını karşısında iyice zayıf düşerek özellikle misyonerlik faaliyetlerinin baskısıyla sayıca azalmış ve yoksullaşmışlar, Hollandalılar'ın, İngilizler'in ve Fransızlar'ın yönetimlerinde de durumlarını düzeltmemişlerdir. XVIII. yüzyılda Meysûr Sultanı Haydar Ali Han'ın Malabar'ı ele geçirme-

siyle biraz toparlanan Moplahlar, 1792'de Tipû Sultan'ın mağûbiyeti üzerine yeniden İngiliz yönetimine girerek 1947 yılına kadar sürecek olan dönemde uygulanan politikalar yüzünden siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda diğer topluluklardan geri kalmışlardır.

Moplahlar zaman zaman İngiliz yönetimine karşı ayaklanmışlar ve bu ayaklanmaların sayısı otuz beşi bulmuştur. Bunların en şiddetlisi Osmanlı halifesini destekleyen Hindistan Hilâfet Hareketi'nin öncülüğünde gerçekleştirilmiş ve 1921 Şubatında başlayan ayaklanma öncelikle Avrupalılar, hükümet görevlileri ve Hindu yetkililer üzerinde yoğunlaşarak Moplahlar'ın kendilerine kötü davranan herkese yönettikleri geniş çaplı bir öç alma hareketine dönüşmüştür. 1922'de İngilizler sıkıyönetim ilân etmişler ve bu isyanın temel unsurlarını oluşturan toprak paylaşımındaki haksızlıkların giderilmesi gibi Moplahlar'ın sosyal ve ekonomik durumlarının iyileştirilmesiyle ilgili bütün taleplerini görmezlikten gelip olayları sadece dinî fanatizm şeklinde değerlendirerek şiddetli bir şekilde bastırmışlardır. Neticede Moplahlar'ın verdiği toplam ölü sayısının 10.000'e yakın olduğu tahmin edilmektedir; Andaman adalarına sürgüne gönderilenler hariç mahkûmların sayısı da 7900'dür. Ayaklanma sonuç itibarıyla Moplahlar'ın kaderini büyük ölçüde değiştirmiş ve güçlerini tamamen zayıflamasına yol açmıştır.

İçinde buldukları olumsuz şartlardan kurtulmak için önceleri cihad yolunu seçen Moplahlar daha sonra aşamalı olarak siyasete atılmış ve zamanla All India Muslim League'in (bk. HİNDİSTAN MÜSLÜMANLARI BİRLİĞİ) etrafında toplanmışlardır. Neticede halkın büyük çoğunluğunun desteklediği yeni bir stratejiyle cihad anlayışı yerini Hindistan'ın özgürlüğünü hedefleyen barışçı arayışlara bırakmıştır. Bağımsız bir millî devlet kurma arzusunu dile getirmeyen Moplahlar, Güney Malabar'da müslümanların çoğunluğunu oluşturduğu bağımsız bir eyalet (Moplastan) kurulmasını istemiş ve Pakistan hareketini desteklemişlerdir. Fakat 1947 Hazi-
ranında Madras Legislative Assembly'ye verilen bu yöndeki teklif Pencap ve Bengal'in bölünmesi de gündemde olduğu halde kabul edilmemiş ve Moplastan hedefine ulaşılamamıştır. Ağustos ayında gerçekleşen Hindistan'ın parçalanmasıyla birlikte Moplahlar'ın çoğunluğu Hindistan yönetiminde kalmış ve yaşadık-

ları bölgede Kerala eyaleti kurulmuştur (1956).

Genelde Sünnî-Şâfiî olan Moplahlar'ın Kerala'da 1971 yılında 5350 cami ve 2500 medresesinin bulunduğu bilinmektedir. Önde gelen dinî liderlerine "tangal, mevlevî, musliyar, molla" gibi isimler verilmektedir. VI. (XII.) yüzyılda kurulduğu söylenen ve Şeyh Zeynüddin b. Şeyh Ali (ö. 928/1522) döneminde zirveye çıkan Ponnani'deki Şeyh Mahdûm Enstitüsü en önemli dinî eğitim kurumlarıdır. Eski camileri iki katlı Hint mâbedleriyle benzerlik arzeder.

BİBLİYOGRAFYA :

Correspondence on Moplah Outrages in Malabar for the Year 1849-53, Madras 1863; *Mappilas or Moplahs: Class Handbook for the Indian Army* (ed. P. Holland-Pryor), Madras 1904; G. R. F. Tottenham. *The Mappila Rebellion 1921-22*, Madras 1922; K. M. Nayar, *Tenancy Agitation in Malabar*, Calicut 1922; R. H. Hitchcock, *A History of Malabar Rebellion: 1921*, Madras 1925; A. C. Mayer, *Land and Society in Malabar*, Bombay 1952; R. E. Miller, *Mappila Muslims of Kerala*, Madras 1976; a.mlf., "Mappila", *EP²* (İng.), VI, 458-466; M. T. Titus, *Indian Islam*, New Delhi 1979, s. 37-38; S. F. Dale, *Islamic Society on the South Asian Frontier: The Mappilas of Malabar 1498-1922*, Oxford 1980; a.mlf., "The Islamic Frontier in South West India: The Shahid as a Cultural Ideal Among the Mappilas of Malabar", *Modern Asian Studies*, XI/1, Cambridge 1977, s. 41-55; H. H. Wilson, *A Glossary of Judicial and Revenue Terms*, Islamabad 1985, s. 331; N. P. Muhammed, "Reflections on Mappila Heritage", *Kerala Muslims: A Historical Perspective* (ed. A. A. Engineer), Delhi 1995, s. 35-46; M. Naeem Qureshi, "Some Reflections on the Mappila Rebellion of 1921-22", *Journal of the Research Society of Pakistan*, XVIII/2, Lahore 1981, s. 1-16; T. W. Arnold, "Mopla", *IA*, VIII, 411-413.

M. NAEEM QURESHI

MORA

Yunanistan'ın güneyindeki
tarihi Peloponnesos yarımadasına
verilen isim.

Hexamilia (6 mil) adlı dar bir berzahla Yunanistan anakarasına bağlanan ve büyük bir el şeklinde olan yarımada'nın yüzölçümü 21.480 km²'dir. 1893'te Corinth (Korinth) Kanalı'nın tamamlanmasıyla birlikte burası anakara parçasına demiryolu ve köprüyle bağlanan bir ada haline gelmiştir. Antik dönemde Peloponnesos olarak adlandırılan yarımada Corinth, Sparta, Mantireia, Megalopolis ve olimpiyat oyunlarının anavatani olan Olympia gibi tarihi şehirleri barındıran eski Yunan me-